

DR. KALAS TIBOR

KOLLÉGIUMVEZETŐ, KÚRIAI BÍRÓ

KÚRIA

A 2014. évi helyi önkormányzati választások bírósági jogorvoslati tapasztalatai

A 2014. évi őszi választások a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) rendelkezéseinek ismételt gyakorlati próbáját jelentette, mivel a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők megválasztására az új eljárási szabályok alkalmazásával került sor. A Ve. ezekre a választásokra is az eljárás nagyjából új rendszerét vezette be a korábban több választáson alkalmazott 1997. évi C. törvényhez (továbbiakban: régi Ve.) képest, ugyanakkor a bíróságokat érintő jogorvoslati szabályokban a változás csekély mértékű volt, s ezek is döntően a bírói gyakorlat beépítését jelentették. Bírói szempontból a Ve. alapján lebonyolított őszi választások sajátos szakmai tapasztalatokat is hoztak, ugyanakkor a felvetődő problémák sok tekintetben azonosak voltak a korábbi választásokon már felmerülő jogvitákkal. A Ve. kapcsán kevésbé hangoztatott érv, de a gyakorlat pontosan megmutatta, hogy az új szabályozás követte a választási eljárásban résztvevők változó szerepét, elsősorban választással összefüggő kommunikáció és média-megjelenés tekintetében. A jogorvoslati tapasztalatok ugyanakkor egyértelműen cáfolták azokat a negatív várakozásokat, amelyeket a törvényben foglalt egyes új jogintézmények alkalmazásának nehézségeire, számon kérhetőségére, illetőleg az egész rendszer működőképességére és ezáltal a választási eredmény törvényességének megkérdőjelezésére irányultak. A bírói eljárásban alkalmazott és elemzett új jogintézmények egyikével szemben sem merült fel olyan aggály, amely akár az alkalmazhatóság, akár a választási eljárások általános alapvető összefüggései körében kételyt eredményezett volna. Mindemellett az is sajátos tapasztalat, hogy a Ve. hatályba lépése előtt már rendre vitatott egyes új jogintézmények, így elsősorban a kampány szabályozás illetőleg az átjelentkezések helyzete nem eredményezett érdemi bírósági előtti jogvitákat.

Összeségében: a 2014. évi őszi választásokat a korábbi választásokhoz képest a bírósági jogorvoslatok szempontjából szokványosnak lehet tekinteni, a bíróság elé kerülő ügyek szakmai összetételükben nem mutattak karakteres különbségeket. A választási jogviták legtöbb típusa a korábbi tapasztalatok alapján is ismert volt, a bírósági jogorvoslati eljárások – az el-

térő hatásköri szabályok miatt – csak ügyszámban mutatnak kirívó eltéréseket a korábbi választásokhoz képest.

Az ügyterhelést illetően a 2014. évi választások a Kúria munkájában mintegy másfélszeres ügyszám-emelkedést jelentett a korábbi választásokhoz képest. A konkrét számok szerint:

- 2006 évben – 83 választási ügy,
- 2010 évben – 91 választási ügy,
- 2014 évben – 280 választási ügy érkezett.

A 2014. október 12-én a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint nemzetiségi önkormányzati képviselők választása a korábbi választásokhoz képest eltérő szervezeti keretek között zajlott, s ez érvényesült a bírósági jogorvoslatok elbírálásában is. Az őszi választásokon a bírósági jogorvoslatok elbírálásának nagyobb része az ítéltáblák feladatkörébe tartozott, s ezt a szakmai feladatot első alkalommal látták el. Mindezzel együtt a gondos szakmai és igazgatási felkészülés alapján a jogorvoslatok elbírálása zökkenőmentesnek értékelhető.

Az ítéltáblákhoz a 2014 őszi választásokkal összefüggésben összesen 218 ügy érkezett az alábbi megoszlásban:

- Fővárosi Ítéltábla: 84 ügy
- Debreceni Ítéltábla: 66 ügy
- Győri Ítéltábla: 31 ügy
- Szegedi Ítéltábla: 21 ügy
- Pécsi Ítéltábla: 16 ügy

A Kúriához az önkormányzati és nemzetiségi választáshoz kapcsolódóan összesen 33 bírósági felülvizsgálati kérelem érkezett. Az ítéltáblák bekapcsolódása a választási jogorvoslatok elbírálásába nem okozott szakmai problémákat, az ítéltáblai ítélkezés döntően a korábbi kúriai, illetőleg törvényszéki gyakorlaton nyugodott, valamint az egyes ítéltáblai döntések között sem érzékelhető jelentősebb jogegységi probléma vagy markánsan eltérő gyakorlat. Az ítéltáblák lényegében azokat a jogorvoslati feladatokat látták el, amelyeket korábban az 1997. évi C. törvény alapján a törvényszékek, s az ítéltáblai ügytípusok áttekintése alapján az is elmondható, hogy a jogviták jellege a választási bíráskodás tipikus ügycsoportjainak felel meg. Az egyes döntések szintjén is látható, hogy az ítéltáblák a különböző területeken kialakult kúriai gyakorlatot

ismerték és elemezték, s arra nagymértékben támaszkodtak. Mindemellett érzékelhető az is, hogy elsősorban a választás eredménye kérdésében a korábbi törvényszéki és kúriai gyakorlatról szigorúbb álláspontra helyezkedtek. Szakmai szempontból mindenképpen figyelemre méltó, hogy az ítéltáblai gyakorlat a választások eredményével összefüggésben sokban hasonlít a Kúria, valamint a Közigazgatási Bíróság 1949 előtt hozott döntéseihez.

A 2014. évi őszi választási ügyek bírósági jogorvoslatait az is jellemzi, hogy átfogó jellegű, a választási rendszer egészét érintő ügyek a bíróságokhoz nem érkeztek, a felmerülő jogviták rendre konkrét tényállásokhoz kapcsolódtak, elsősorban a kampány, illetőleg a választás eredménye körében.

Az új Ve. bírói alkalmazása körében az önkormányzati és nemzetiségi választáson a következő területeken merültek fel fontos tapasztalatok:

- a Ve. hatálya,
- a kampányeszközök alkalmazása,
- a médiakampány,
- a választási eljárás egyes kérdései,
- a választási eredménnyel összefüggő jogorvoslatok,
- a választási jogviszonyok.

A Ve. hatálya

A választási eljárási, illetőleg a választásokkal összefüggő rendelkezések hatályának kérdése nem tekinthető újdonságnak a magyar közjogban. Érdekességként megemlíthető, hogy már az 1899: XV. *törvénycikk az országgyűlési képviselő-választások feletti bírászkodásról*, igen komoly vitákat váltott ki az állami működés vonatkozásában, s erre a korabeli szakirodalom is külön kitért. „*A Curia ugyan is nem csupán a képviselőválasztás érvénye vagy érvénytelensége kérdésében ítél, hanem jogosítva van arra is, hogy teljesen érintetlenül hagyva a választás érvényét magát, a választás correct és törvényes eredményt állapítsa meg.*”¹

A Ve. 1. §-a rendkívül szűkszavúan rendelkezik a törvény hatályáról, illetőleg arra nézve sem tartalmaz rendelkezést, hogy a választási (kampány) időszak során a választási feladatok ellátásában nem résztvevő állami szervek működésére a választás milyen hatással van. Ez a kérdés már a korábbi választások során is felmerült, ugyanakkor a régi Ve. alapján erre nézve a bírói gyakorlat egységes megoldást adott, amelynek lényege az volt, hogy egyes állami szerveket, így a kormányt, illetve a helyi önkormányzatokat nem tekintette a választási eljárás alanyának. Ebből az is következett, hogy az általa végzett tevékenységre a régi Ve. szabályai nem voltak alkalmazhatóak, tehát az ott rögzített egyes szankciók és tiltások sem érvényesülhettek. A régi Ve. és a hatályos Ve. azonban ebben a tekintetben különbséget tartalmaz, s ez a különbség a bírósági jogorvoslati eljárásokban a korábbi ítélezési gyakorlatról való eltérést eredményezett. A régi Ve. az 1. §-ában meghatározta a törvény célját és ehhez kapcsolódóan a bíróságok több döntésben, így a BH. 2008. évi 136. és a KGD. 2007. évi 2. számában közzétett döntések szerint

is rögzítették, hogy a választási eljárásról szóló rendelkezések hatálya a kormányra, valamint a helyi önkormányzatra nem terjednek ki. A törvény célját meghatározó előírást azonban a 2013. évi XXXVI. törvény nem tartalmaz, az 1. § *nyomban a törvény hatályára utal, amely a Ve. alkalmazási körére nézve már nem teremt egyértelmű helyzetet. Az e körben felmerülő jogviták elbírálása során a bírói gyakorlat számára már nem állt rendelkezésre a törvény célját külön meghatározó rendelkezés, így tételes jogi fogódzó sem volt az egyes állami szervek választási eljárás időtartama alatti működésének egyértelmű megítéléséhez.*

Már az országgyűlési képviselők választása során is a Ve. hatálya, alkalmazhatósága és ennek alapján hatása az egyes állami szervek működésére több esetben vita tárgyát képezte. A Kúria az egyes tényállásokban külön-külön vizsgálta az érintett állami szervek tevékenységét és az esetek többségében azt állapította meg, hogy ezen szervek alaptevékenységére a Ve. szabályai nem irányadók, még abban az esetben sem, ha az kampányidőszakban zajlik, vagy a jelölt egyébként állami tisztséget is betölt. A Kúria álláspontja szerint a Ve. arra nem tartalmaz rendelkezést, hogy a kampányidőszakban az egyes állami szervek, önkormányzatok esetében a külön törvényekben írt működésben bármilyen változtatást kellene végrehajtani, vagy ezen szerveknek a tevékenységükben a kampányra tekintettel korlátozásokat kellene bevezetni. Konkrét ügyben megállapította a Kúria azt is, hogy önkormányzati alapfeladat ellátása esetén nem vethető fel a Ve. alapelveinek sérelme. (Kvk. II.37.398/2014/2.)

A 2014. évi őszi választások során a Ve. hatályával kapcsolatos probléma jelent meg a Pécsi Ítéltábla Pk.III.20.002/2014/2. sorszámú végzésében. A bírósági gyakorlat egységességét jelzi, hogy az ítéltábla a korábbi kúriai gyakorlattal egyezően maga is kiemelte, hogy a települési önkormányzatok a Ve. 2. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel nem alanyai a választási eljárásnak, illetőleg a választási eljárásban résztvevők jogait és kötelezettségeit a Ve. határozza meg. Ezen általános elvekre tekintettel az ítéltábla arról döntött, hogy az egyéni jelölt szórólapjának utolsó mondata nem tévesztette meg konkrét ügyben a választókat, így a választási alapelvek sérelme nem állapítható meg.

Mindezzel együtt az új Ve. felülvizsgálata körében célszerű lenne annak jogszabályi tisztázása, akár a törvény céljának megfogalmazásával, akár a törvény hatályának pontosításával, hogy a törvény hatálya az állami szervek, önkormányzatok más jogszabályokban előírt jogaik gyakorlását és kötelezettségeik teljesítését mennyiben érinti. Emellett annak szabályozása is felmerülhet, hogy nem választási szerv külön törvényben előírt eljárására a Ve. hatálya kampányidőszakban kiterjed-e.

A kampányeszközök alkalmazása

A Kúria több döntésében érintette a választási kampány során alkalmazott választási plakátok elhelyezhetőségét, valamint az eltávolításuk jogkövetkezményeit, s ez a 2014. évi őszi kampányban már kevesebb közvetlen jogvitát eredményezett.

A választási plakát villanyoszlopon történő elhelyezhetősége körében korábban felmerült, hogy a Kúria ítélező tanácsai

¹ DR. TETÉLENI ÁRMIN: A választási bírászkodás elmélete és gyakorlata, Budapest 1905, 98. old.

ellentétesen foglaltak állást két döntésben. Emiatt a jelölő szervezetek és a Nemzeti Választási Bizottság számára bizonytalanságot eredményezett annak eldöntése, hogy választási plakát elhelyezhető-e villanyoszlopon. A döntés érdemét tekintve kétség kívül ellentétes volt a Kfv.II. és Kfv.III. tanács állásfoglalása, azonban ezzel kapcsolatban nyomatékka kell utalni a bírósági felülvizsgálati eljárás kérelemhez kötött voltára. A bírósági felülvizsgálat irányát a választási ügyekben is meghatározza a felülvizsgálati kérelem tartalma, az ott megjelölt jogszabálysértés. A Kúria az érintett ügyekben a bírósági felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogsértésekről határozott, s ennek a döntések eltérő jellegének megítélésében alapvető jelentősége van. A Kfv.III. tanács előtt folyamatban volt ügyben (Kvk.III.37.350/2014/3.) a felülvizsgálat irányát a közúti közlekedésre vonatkozó szabályok [1988. évi I. törvény és a 224/2011. (X. 21.) Korm. rendelet] határozták meg. Ezzel szemben a Kvk.II. tanácsa előtt folyamatban volt Kvk.II.37.307/2014/3. sorszámú ügyben a kérelmet előterjesztők hivatkozása döntően alapjogi jellegű volt, mivel a Nemzeti Választási Bizottság határozatának felülvizsgálatát *a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására hivatkozással kérték*. A Kvk.II. tanács döntése azt a fontos elvi tételt is tartalmazta, hogy választási ügyekben csak a Ve. vagy a felhatalmazása alapján megjelölt más jogszabály alkalmazható, más jogviszonyokra vonatkozó szabályozás nem vehető figyelembe.

E két kúriai döntéssel összefüggésben azt is hangsúlyozni kell, hogy a kérdés az Alkotmánybíróságot is megosztotta, ugyanakkor a véleménynyilvánítás szabadsága alapjogának szempontjából az Alkotmánybíróság a 3065/2014.(III.26.) AB számú határozatában az alkotmányjogi panaszt részben elutasította, részben pedig visszautasította. Az Alkotmánybíróság döntésére tekintettel a Kúriának nem kellett alkalmaznia a *jogegység biztosítását szolgáló eszközöket*, mivel a kérdésben még a kampányidőszakban érdemi és végleges döntésre került sor.

A 2014. őszi választásokon az ítéletáblák elé kerülő ügyek jelentős részben a kampányhoz, illetőleg a médiakampányhoz kapcsolódtak. A Győri Ítéletábla Pk.I.25.790/2014/4. sorszámú végzésében a jelölő szervezet által tett nyilatkozat, mint kampányszerző minősítését végezte el. Döntésében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jelölő szervezet közleménye a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja alá nem tartozik, véleménynek minősül, melyre a véleménynyilvánítás szabadsága vonatkozik, s ez a választási eljárásban is irányadó.

Az ítéletáblák több döntésben foglalkoztak az egyes kiadványok tartalmával, illetve a jelölőszervezetek által használt szlogenek megfogalmazásaival. A Debreceni Ítéletábla Pk.II.20.654/2014/3. sorszámú végzésében arra mutatott rá, hogy a politikai érdeket tekintve ellenérdekű jelölő szervezet részéről a másik párt jelvényének a nyilvánvaló azonosításra alkalmas más képi kifejezésének használata önmagában nem ütközik a választás tisztaságának alapelveibe. E körben az ítéletábla hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadságára, illetőleg az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatára a közszereplők bírálatával összefüggésben. Ugyanilyen tárgykörben hozott döntést a Fővárosi Ítéletábla 8.Pk.50.033/2014/3. sorszám alatt, a jogvitához kapcsolódóan vizsgálva a terjesz-

téssel összefüggő folyamatos jogsértés eljárásjogi következményeit is.

A médiakampány

A bírósági jogorvoslati ügyek jellegéből is tükröződött a választási kampány eszközeinek változása, a média szerepének erősödése. A médiában való megjelenés a bíróság jogorvoslati ügyek szempontjából elsősorban a Ve. politikai reklám és politikai hirdetés tartalmát meghatározó szabályainak értelmezésére vonatkozott. Ez a problémakör szoros összefüggésben áll a jelöltek közötti esélyegyenlőség alapelveivel, illetőleg az a Ve. hatályánál *már hivatkozott kérdéssel, hogy a választási eljárásban közvetlenül nem részt vevő szervek tevékenysége* miként ítélt meg.

A helyi önkormányzati kiadvány vonatkozásában a Kúria a Kvk.I.37.391/2014/2. sorszámú döntésében állapította meg, hogy a helyi önkormányzat sajtótermékben megjelenő cikke mondanivalójával sértheti a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét.

A Kúria konkrét jogvitákhoz kapcsolódóan vizsgálta az egyes médiaszolgáltatók által szervezett választási műsorok helyzetét. A Kvk.II.37.396/2014/3. sorszámú végzésében megállapította, hogy a kereskedelmi televízió által szervezett választási műsor a kampánytevékenység körébe tartozik, melyre a Ve. szabályai az irányadók. Ennek alkalmazásával ugyanakkor rögzíthető volt az is, hogy a kereskedelmi televízió megsértette a jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőséget, mivel az egyik országos pártlistát állító jelölőszervezetet az önmaga által kiválasztott szempont alapján értékelte és kategorizálta, s ezáltal *képviselőinek meghívását a választási műsorban mellőzte*.

A Kúria a kampánytevékenységet elemző döntésében vizsgálta az egyes jelölőszervezetek által használt azonos tartalmú szlogenek helyzetét és alkalmazhatóságuk módját. A Kvk.V.37.198/2014/2. sorszámú végzésben arra mutatott rá, hogy a jelölőszervezetek által alkalmazott olyan szlogen, mely különböző médiafelületeken is megjelenik, a kampányidőszakban kampányszerzőnek minősül. Ilyen esetben az azonos tartalmú szlogen elhelyezését részletesen vizsgálni kell abból a szempontból, hogy az elhelyezés nem vezet-e megfélemlítéshez, illetve az egyes jelölőszervezetek nyilvántartásba vett adataihoz milyen módon kapcsolódik. A Kúria döntése szerint a szlogen jelentős *mértékű egyezősége és megfélemlítésre alkalmas elhelyezése alapot adhat a jogsértő magatartástól való eltiltásra*.

A 2014. évi őszi választások egyik jellegzetessége volt jogorvoslati szempontból, hogy a helyi médiában alkalmazott egyes kampányszerzők jogszerűségével kapcsolatban kellett állást foglalni. A Kúria Kvk.IV.37.990/2014/3. sorszámú végzésében időszaki kiadványban szerepeltetett politikai hirdetés jogkövetkezményét, valamint a jogsértéshez kapcsolódó bírságot vizsgálta. A Kúria kiemelte, hogy a jogsértő tartalom közzétételéhez az eset körülményei alapján nyilvánvalóan szándékosság is kapcsolódik, melynek objektív jogkövetkezménye a Ve. 219. § (2) bekezdése szerinti bírság.

A Kúria Kvk.V.37.990/2014/3. sorszámú határozatában az önkormányzati hivallapban megjelent fénykép és a fény-

képen látható embléma megjelenését vizsgálta. A Kúria ebben a döntésében értelmezte a „logó” fogalmát a választási eljárásokat illetően, s arra az álláspontra helyezkedett, hogy a logó egy cég, szervezet, szolgáltatás egyedi és azonosításra szolgáló jele, melynek elsődleges célja a megkülönböztetés, ez egyértelmű jelölés. A logó lehet szöveges vagy képi, tartozhat hozzá valamilyen grafikai *ábra, embléma is. A Kúria megítélése szerint az érintett ügyben a kifogásolt megjelenés e fogalomnak nem felelt meg, így a Nemzeti Választási Bizottság helytállóan döntött, amikor az esélyegyenlőség sérelmét nem látta megállapíthatónak.*

A választási eljárás egyes kérdései

A Kúria a 2014. évi tavaszi választásokon több döntésben vizsgálta a Nemzeti Választási Bizottság azon határozatait, amelyben a benyújtott kifogásokat érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Ezen kúriai döntések közös jellemzője az, hogy a jogvitában elsősorban arról kellett állást foglalni, hogy helye volt-e a Nemzeti Választási Bizottság részéről a kifogás tárgyában ilyen típusú döntés meghozatalának. A Kúria több határozatában, így például a Kvk.I.37.494/2014/2. sorszámú döntésében azt emelte ki, hogy a választási bizottságok előtti bizonyítás elmulasztása a Kúria eljárásában nem pótolható, illetve az új bizonyíték a Ve. 225. § szerint feltételezi azt is, hogy már korábban csatoltak be bizonyítékokat, és a kérelmező a bírósági eljárásban előterjesztett bizonyítékkal a korábbi bizonyítást kívánja megerősíteni.

A Ve. a korábbi jogorvoslati tapasztalatok beépítésével a bírósági felülvizsgálat alapjaként a 222. § (1) bekezdés szerinti érintettséget követeli meg. A Kúria több döntésében vizsgálta az ügyben felmerülő érintettség kérdését, s azt egybehangzó módon a választási ügghöz kapcsolódó közvetlen érintettségnek tekintette. Ez azt jelenti, hogy a bírósági felülvizsgálati eljárásban annak vizsgálatára is sor kerül, hogy a választási eljárásban kifogást előterjesztő ténylegesen mennyiben igazolt az általa hivatkozott jogsértések kapcsán közvetlen érintettséget. Ennek hiánya a bírósági felülvizsgálat lehetőségét nem teremti meg, függetlenül attól, hogy a kifogás tárgyában a választási bizottság határozott. A Kúria Kvk.II.37.11/2014/2. sorszámú végzésében összegzően arra mutatott rá, hogy érintettség igazolása hiányában a bírósági felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának van helye.

A 2014 őszi alaphelyzet hasonló volt az országgyűlési képviselők választásához, mivel e választások során is felmerült a jelöltállítás, illetve az ajánlások érvényességének problémaköre. A Fővárosi Ítéltábla 8.Pk.50.004/2014/4. sorszámú végzésében az ajánlóívek tartalmát vizsgálta, megállapítva, hogy a feltüntetett név eltérés a központi névjegyzékben rögzítettekétől jelentős eltérésnek minősül. A Fővárosi Ítéltábla 13.Pk.50.019/2014/3. sorszámú végzésében – a korábbi bírói gyakorlattal egyezően – vizsgálta az érvényes ajánlás feltételét, kiemelve, hogy a kérelmező által érvényesnek nyilvánítani kért ajánlások nem feleltek meg a Ve. 122. § (2) bekezdés és 126. §-ában foglaltaknak, és az eltérések a központi névjegyzék adataihoz képest jelentősnek tekinthetők.

A választás eredményével összefüggő jogorvoslat

A választási bíráskodás régi és feltehetően pontosan soha meg nem oldható dilemmája a választási eljárás során elkövetett szabálytalanság, törvénytelenység, eredményre gyakorolt hatása. A kérdéssel a Királyi Curia is részletesen foglalkozott, és már akkoriban is a probléma a bírákat megosztotta. A korabeli döntésekből elsősorban az látható, hogy a bírák eljárásjogi úton igyekeztek a szavazás titkossága és a bizonyítható törvénytelenítés közötti ellentmondás feloldására. A korabeli döntések elsősorban azon alapulnak, hogy a bíróság megkövetelte a szabálytalansággal érintett választó konkrét megnevezését.²

A választási eredmény a korabeli választási bíráskodásban az úgynevezett „reformatórius eljárás” lehetőségét jelentette: *„Ha a kérvényezők a Ct. 28. §-a alapján a petícióban annak a bírói megállapítását is kérték, hogy a választáson nem a képviselő, hanem egy másik jelölt nyerte el a szavazatok általános többségét, az ítélet a kérelemnek megfelelően megállapítható a választás törvényes eredményét (reformáció). A Ct. 121. §-a szerint a bíróságnak ezt mellőznie kellett, ha a 29. §-án alapuló ellenkérvényből az érvénytelenségi ok azzal a jelölttel szemben is bebizonyosodott, akit egyébként képviselőnek kellett volna kijelentenie. A gyakorlatban a reformatórius kérelmekkel szemben az esetek többségében elutasító ítélet született. Ez azzal magyarázható, hogy a kúria – egyébként sok vitára okot adva – szorosan értelmezte azokat az érvénytelenségi okokat, amelyek alapján a Ct. 28. § szerint reformatórius petitumot lehetett előterjeszteni (3. § 25. és 27.p.).”³*

A bíróság feladatai a választás eredményével összefüggő jogorvoslatok tekintetében viszonylag hosszú idő óta azonosak, e tekintetben a hatályos Ve. a korábbi 1997. évi C. törvénnyel lényegében azonos szabályokat tartalmaz. A választás eredményének vitatása szorosan összefügg az érvényes vagy érvénytelen szavazat fogalmával, amire nézve már a 2000-es évek elején részletes bírói gyakorlat alakult ki. Az eredménnyel kapcsolatos jogorvoslatok egyik típusának hátterében a kis szavazatkülönbség áll, illetve ehhez kapcsolódóan a szavazatszámítás jellegzetességeiből adódó bizonyítási nehézségek.

A 2014. évi őszi választások során az ítéltáblákhoz nagyobb számú jogorvoslati kérelem érkezett a választások eredményével kapcsolatban. Ez egyes ítéltáblák esetében a választási ügyérkezés nagyobb részét tette ki (Debreceni Ítéltábla, Fővárosi Ítéltábla). Általánosságban is elmondható, hogy az ítéltáblák a választási eredménnyel összefüggő jogorvoslatok elbírálása során is figyelembe vették a korábban kialakult bírói joggyakorlatot és a jogorvoslat sajátosságainak megfelelően határoztak a bírósági jogorvoslati kérelmek elbírálásáról.

A Fővárosi Ítéltábla 2.Pk.50.047/2014/2. sorszámú végzésében külön kiemelte, hogy a Ve. az eredmény megállapító döntés jogi kereteit és a jogorvoslat szabályait is külön

² Tetetlen im. 193. oldal

³ RUSZOLY JÓZSEF: A választási bíráskodás Magyarországon 1848/1948, KJK Budapest 1980. 313. oldal

határozta meg. Ez azt jelenti, hogy a választási eljárás jogi tagoltságából kiindulva a választási eljárás korábbi elemei az eredmény megtámadása körében már nem tehetők vitásá. Lényeges, hogy az ítéletáblák valamennyi eredménnyel összefüggő jogvita elbírálása során figyelembe vették ezt az alapvető megközelítést és az eredménnyel összefüggő vitákban kizárólag az ezt érintő, alaposnak minősülő hivatkozásoknak tulajdonítottak jogkövetkezményt. Szintén általános megállapítás az is, hogy az ítéletáblák az egyes ügyekben – elsősorban a kis szavazatkülönbségeket jelző esetekben – vizsgálták igen részletesen a bírósági felülvizsgálati kérelemben hozott megjelölt jogsértéseket, s ha azok alaposnak bizonyultak, rendre a szavazás megismétléséről döntöttek. Az eredménnyel kapcsolatos ügyek egységes gyakorlatát jelzi az is, hogy az ítéletáblák rendre utaltak a Kúria korábban kialakult joggyakorlatára, így például a Fővárosi Ítéletábla 13.Pk.50.068/2014/2. sorszámú végzésében részletesen hivatkozta az eredménnyel összefüggő jogviták bizonyítási kérdésekben a Kúria Kvk.II.37.500/2014/6. sorszámú végzését. Az eredményt támadó jogorvoslat bizonyítási sajátosságait az ítéletáblák is érzékelték, s a jogorvoslatot alátámasztó jogsértés valószínűsítésében is a korábbi kúriai gyakorlattal megegyező álláspontot foglaltak el.

A Fővárosi Ítéletábla 13.Pk.50.052/2014/4. sorszámú végzésében külön kiemelte, hogy nem indokolja a szavazóköri mindegyikében leadott érvényes és érvénytelen szavazat felülvizsgálatát az egy szavazóköri átlagosan előforduló érvénytelen szavazatok mértéke. Az eredménnyel összefüggő egységes bírói gyakorlatra utalt a Debreceni Ítéletábla a Pk.II.20.722/2014/2. sorszámú végzésében, mely a Kúria Kvk.I. és Kvk.II. tanácsainak döntésének felhívásával az eredmény támadó jogorvoslat körében is a bírósági felülvizsgálati kérelem kötelező elemének tekintette a bizonyítékok megjelölését.

Az ítéletáblák a 2014. évi őszi választások kapcsán több esetben döntöttek a szavazás megismétléséről. A Debreceni Ítéletábla Pk.II.20.721/2014/3. sorszámú végzésében – szintén utalva a Kúria kialakult gyakorlatára – megállapította, hogy a becsatolt és hivatkozott bizonyítékok nem alkalmasak azon bizonyítékok cáfolatára, melyekre tekintettel a területi választási bizottság a polgármester választás eredményét megsemmisítette és a szavazás megismételtetéséről rendelkezett.

Az eredménnyel összefüggő bírósági jogviták sajátos esete az olyan jogvita, amely nem a szavazatszámolás számszerű eredményéhez kapcsolódik, hanem a szavazás *önkéntességével* kapcsolatos körülményeket érinti. A Szegedi Ítéletábla Pk.I.20.916/2014/2. sorszámú végzésében nem találta meg-alapozottnak azt a jogorvoslati kérelmet, amely a kettős állampolgárok irányított szavazásával, illetőleg a közmunkásokra történt nyomásgyakorlással volt kapcsolatos. Az ítéletábla kiemelte, hogy a kérelmező egyik területen sem jelölt meg bizonyítékot és erre még a valószínűsítés szintjén sem került sor. A Szegedi Ítéletábla szintén utalt a Kúria Kvk.II. tanácsának e tárgyban hozott elvi tartalmú döntésére.

A választási jogviszonyok

A 2014. évi őszi választások a választási szervezetrendszer működésével, az egyes hatáskörök megoszlásával összefüggő jogvitákat nem hoztak felszínre annak ellenére sem, hogy a szervezetrendszer e választásokon lényegesen összetettebb volt az országgyűlési választásokhoz képest. A Ve. ezen összetett szervezetrendszer vonatkozásában viszonylag pontos szabályokat tartalmaz, így a bíróságoknak csupán egy-egy sajátos eljárási helyzetben kellett döntenie a jogorvoslat rendjéről. Fontos kiemelni, hogy ezek az esetek elsősorban beadványok tartalmának értékeléséhez kapcsolódtak, konkrét eljárási helyzetet jelentettek és átfogó jelleggel nem érintették a választási szervezetrendszer működését.

A Kúria az önkormányzati választáshoz kapcsolódóan a Kvk.IV.38.085/2014/2. számú határozatában átfogóan vizsgálta a Ve. jogorvoslati fejezetét és elemezte a kifogás, a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat mint jogorvoslati eszközök viszonyát. E körben rögzítette az önkormányzati választásoknál irányadó jogorvoslati rendet, kiemelve: ha a helyi választási bizottság jár el első fokon, akkor a másodfokú döntést a területi választási bizottság hozza meg, bírósági felülvizsgálattal pedig az ítéletáblához lehet fordulni. Ebből következően a Nemzeti Választási Bizottság helyesen mutatott rá, hogy a területi választási bizottság a választás eredményét megállapító határozata ellen benyújtott fellebbezését a Ve.-ben foglalt jogorvoslati rend alapján nem bírálhatja kifogásként, arról másodfokú határozatot kell hoznia.